

بررسی عوامل مرتبط با هویت اجتماعی زنان

مورد مطالعه: زنان بخش مرکزی شهرستان پاسارگاد

علیرضا شهوندی^{۱*} و سید مجتبی تقوی نسب^۲

تاریخ پذیرش: ۹۶/۸/۲۰

تاریخ دریافت: ۹۶/۲/۱۷

چکیده

هدف کلی این پژوهش شناسایی عوامل مرتبط با هویت اجتماعی زنان شهرستان پاسارگاد است. روش پژوهش پیمایش می‌باشد. شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای است. حجم نمونه شامل ۳۷۷ نفر زن واقع در سن ۱۸ تا ۶۴ سال بخش مرکزی شهرستان پاسارگاد بوده است. ابزار پژوهش در این پژوهش پرسش‌نامه محقق ساخته است. با استفاده از نظریه‌های گیدنز و تاجفل ۹ فرضیه مطرح شد و ارتباط متغیرهای: ۱-سن، ۲-تحصیلات، ۳-ساعات مطالعه، ۴-داشتن مهارت‌های فردی، ۵-رضایت از زندگی، ۶-وضعیت اشتغال، ۷-شرکت در مجالس مذهبی، ۸-عضویت در گروه‌های ورزشی و ۹-وضعیت تاهل، با هویت اجتماعی زنان مورد مطالعه قرار گرفت. اعتبار این پژوهش صوری و روایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرباخ ۰/۸۵ محاسبه شد. نتایج بدست آمده از تحلیل دو متغیره داده‌ها نشان داد که ارتباط تمامی متغیرها به جز متغیر عضویت در گروه‌های ورزشی با متغیر هویت اجتماعی زنان معنادار است. نتایج بدست آمده از تحلیل چند متغیره داده‌ها با استفاده از رگرسیون گام به گام نشان می‌دهد که ۴ متغیر رضایت از زندگی، ساعات مطالعه، شرکت در مجالس مذهبی و داشتن مهارت‌های فردی؛ بترتیب وارد معادله رگرسیونی شده و بر متغیر هویت اجتماعی تاثیرگذار بودند. این چهار متغیر روی هم ۰/۳۳ از متغیر واریانس وابسته را تبیین کردند.

واژه‌های کلیدی: هویت، هویت اجتماعی، زنان.

۱- مربی و عضو هیئت علمی گروه جامعه‌شناسی دانشگاه پیام نور.

۲- دانش‌آموخته کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی دانشگاه شیراز و مدرس مدعو دانشگاه پیام نور شیراز.

* - نویسنده مسئول مقاله : A.shahvandi@pnu.ac.ir

پیشگفتار

«هویت در درجه نخست عبارت است از متمایز بودن از افراد یا گروه‌های دیگر، احساس تداوم و ثبات در طول زمان و احساس تعلق داشتن به جمع. بنابراین، هر گونه هویت یابی و هویت سازی مستلزم ایجاد مرز و توسل به مرجع‌های ثابت و پایدار است» (Golmohamady, 2004). بدون هویت اجتماعی، نمی‌توان از وجود اجتماع صحبت کرد. یعنی بدون وجود چارچوب‌های مشخصی که شباهت‌ها و تفاوت‌ها را آشکار می‌سازند، افراد یک جامعه امکان برقراری ارتباطی معنادار، مستمر را میان خود نخواهد داشت (Saiedy, 2008). با این حال، در جوامع مدرن با وجود این که انتظار می‌رفت «هویت» باز تعریفی مناسب‌تر پیدا کند و مرجع‌های جدید و مورد اتفاق و بیش‌تر یگانه‌ای داشته باشد، هویت مراجع متعددی در جوامع مدرن پیدا کرد و همین امر بستر ساز مسایل مهم و ناهمگون در جامعه شد (Turner, 2003).

تضعیف و سستی مبانی نظری رفتار انسان و عدم تعلق به نمادها و رفتارهای گروهی و ثبات در آن‌ها، بحران هویت است. در جوامع در حال گذار که از نفوذ سنت‌ها کاسته شده است و از سوی دیگر سنت‌های مدرن به روشنی تحکیم نیافته است، حالتی از سرگردانی در مبانی رفتاری انسان‌ها بوجود می‌آید، «در چنین شرایطی است که سرخوردگی‌های روانی، فردگرایی خودخواهانه، جمع‌گرایی خاص‌گرایانه، بی‌تعهدی، فساد اخلاقی، هنجار شکنی و اختلال در نظم و کنترل اجتماعی، تخریب منابع و پایمال شدن منافع ملی، خشونت و احساس عدم امنیت، نارضایتی و برون‌گرایی پدید می‌آید (Abdolahi, 2006). ضعف هویت جمعی در سطح جامعه، زمینه را برای برون‌گرایی افراد و تشدید نفوذ عامل خارجی فراهم می‌آورد. اگر ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی نتوانند اقتداری آمرانه داشته باشند و مدیریت اخلاقی لازم را بر فرد اعمال کنند، فرد نمی‌تواند جهت رفتار خویش را تعیین کند. در نتیجه فرد در وضعیتی قرار می‌گیرد که به درون خود پناه می‌برد و بدبینانه پیوندهای اجتماعی را نفی می‌کند (National Youth Organization, 2005).

از سوی دیگر، مسئله زنان و دختران در جوامع در حال گذار یکی از بنیادی‌ترین محل‌های نزاع در برخورد بین سنت و مدرن است. این در حالی است که پیامدهای بحران هویت بر زنان تاثیرگذارتر است. بنابراین، با وجود این که هویت و بحران آن در میان کل جامعه مسئله انگاشته می‌شود، اما این امر در مورد زنان شرایط متفاوت و حساس‌تری دارد که لزوم توجه به آن را بیش‌تر می‌کند «پیامدهای منفی وضعیت نابسامانی یا آنومیک جامعه را می‌توان به صورت فردگرایی‌های خودخواهانه، ضعف مشارکت مدنی، تضعیف اخلاق دینی، ضعف تولید اخلاق مدنی و بروز انواع آسیب‌های اجتماعی نظیر اعتیاد و قاچاق مواد مخدر، پرخاشگری اعم از خودکشی و دیگرکشی یا

جنایت، فرار از خانه، تکدی، روسپیگری، سرقت و غیره مشاهده نمود که بیشترین قربانیان خود را از میان زنان جوان می‌گیرند» (Abdolahy, 2012).

مسئله هویت برای زنان در ایران، از این رو اهمیت می‌یابد که برداشت‌های متفاوتی از زن بودن در جامعه وجود دارد. برخی از این برداشت‌ها با برداشت انسان کامل فاصله دارد. به بیان دیگر، هویت زنان شکل کاملی به خود نگرفته است. در یک سطح جامعه و ساختارهای آن هویت زنان را به گونه‌ای ترسیم می‌کند که گویی آنان موجوداتی ناقص‌اند و در این راستا می‌توان به موانع قانونی و موارد تبعیض علیه زنان اشاره کرد. از طرف دیگر ساختارهای جامعه به گونه‌ای با هم ترکیب شده‌اند که باورهای نادرست در مورد زنان را به خود آن‌ها القا می‌کند. بخشی از این تصورات باعث می‌شود که زنان گاهی اوقات خود را مرد جلوه دهند و آرزوی مرد بودن کنند (Dehghany, 2012). «اگر جوامع انسانی، حضور زنان در عرصه‌های مختلف را جدی نگیرند، نخواهند توانست به یک جامعه سالم دست یابند. به واسطه نقش خطیر زنان در خانواده که به عنوان بنیادی‌ترین واحد جامعه محسوب می‌شود، می‌توان گفت که قلب جامعه در سینه خانواده می‌تپد و زن نیز ضربان حیات خانواده است (Madany, 2008).

در عرصه مطالعات علوم اجتماعی نظریه‌های گوناگونی در مورد هویت وجود دارد. این مطالعه مستند بر دو نظریه تاجفل^۱ و گیدنز^۲ است. تاجفل هویت اجتماعی را با عضویت گروهی پیوند می‌زند. به نظر وی، هویت عبارت است از آن بخش از برداشت یک فرد از خود که از آگاهی او نسبت به عضویت در گروه (گروه‌های) اجتماعی سرچشمه می‌گیرد، همراه با اهمیت ارزشی احساسی پیوسته به آن عضویت (Golmohamady, 2004). نظریه تاجفل بر مبنای چند پیش فرض اساسی شکل گرفته است: ۱- افراد در تلاش برای حفظ یا افزایش عزت نفس خود هستند، آن‌ها برای یک مفهوم مثبت تلاش می‌کنند. ۲- گروه‌های اجتماعی و یا دسته و عضویت در آن‌ها با مقداری مفهوم مثبت یا منفی ارزشی در ارتباط هستند و در این جا هویت اجتماعی ممکن است مثبت یا منفی مطابق این ارزش‌ها ارزیابی شود. ۳- ارزیابی‌های تعلق گروهی با اشاره به گروه‌های خاص دیگر را از راه مقایسه اجتماعی با صفت‌های ارزشی مشخص می‌شود. بنابراین، مردم گرایش به دسته بندی خود بر اساس عضویت در یک یا چند گروه و بر اساس آن متمایز شدن با دیگران دارند (Tajfel and Turner, 1979). پس از نظر تاجفل هویت اجتماعی فرد به وسیله گروهی که به آن تعلق دارد، تعیین می‌شود. بر اساس این نظریه، تعلق به یک گروه خاص، عامل عمده برای تبعیض فرد نسبت به طرفداری از گروه خود است (Abdolahy & Ghaderzadeh, 2003). به نظر تاجفل صرف دسته بندی اجتماعی افراد در دو گروه مجزا، می‌تواند منجر به گونه‌های رفتار بین

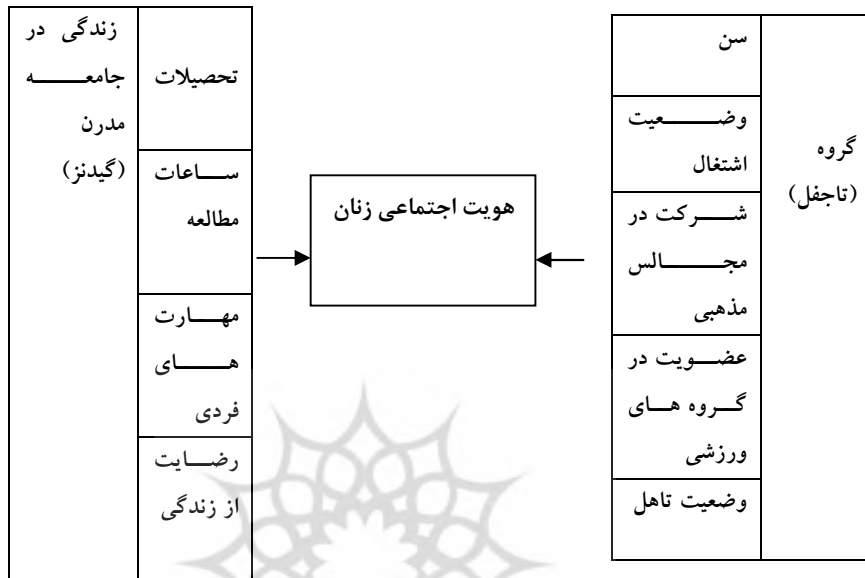
¹ -Henri Tajfel

² - Giddens

گروهی شود که افراد بیش‌تر به نفع اعضای گروه خود و به ضرر افراد بیرون از گروه عمل کنند. بنابراین، هویت اجتماعی به عنوان آگاهی فرد از تعلق به یک گروه و متمایز با گروه‌های دیگر مفهوم سازی شده است (Doran & Mohseny, 2004).

به نظر گیدنز، هویت یک فرد در ارتباط معمولی و روزانه با دیگران شکل می‌گیرد و نه به شکل خیالی. هویت یک فرد در رفتار وی فهمیده نمی‌شود. هویت با توجه به واکنش‌های دیگران و در پی حوادث و وقایعی که در جهان رخ می‌دهد، شکل می‌گیرد. به بیان دیگر، رفتار روز به روز اجتماعی است که هویت انسان را شکل می‌دهد. بنابراین، ما به گونه‌ای فزاینده قدرت انتخاب را داریم در مورد این که «چه می‌خواهیم باشیم» (Giddense, 1991).

به نظر گیدنز، هسته اولیه خود یا هویت افراد از سه عامل اعتماد بنیادین، ویژگی‌های فردی و جامعه‌پذیری تشکیل شده است. ویژگی‌های فردی شامل ویژگی‌های ظاهری، ویژگی‌های روانی و مقدار اعتماد به نفس است. جامعه‌پذیری به دو بخش جامعه‌پذیری مدرن و سنتی تقسیم می‌شود. در جامعه‌پذیری سنتی افراد حق انتخاب نداشته و از مراجع محدودی پیروی می‌کنند و دارای یک هویت انتسابی می‌باشند. جامعه‌پذیری مدرن باعث ایفای نقش‌های متعدد، خودهای متعدد و حق انتخاب برای فرد می‌شوند (Eiman & Keizeghan: 2003). اعتماد بنیادین تشکیل دهنده جهت‌گیری‌های عاطفی و شناختی است و تحت تاثیر توجهات محبت‌آمیز نخستین مراقبان و سرپرستان کودک شکل می‌گیرد و رفته رفته هویت شخصی را به طرز سرنوشت‌سازی به علایق دیگران درباره فرد یا خوشامد‌های دیگران وابسته می‌سازد. این امر نوعی اجتماعی شدن ناخودآگاه است (Purjabaly, 2000).

نمودار ۱- مدل مفهومی پژوهش.

از نظریه تاجفل، مفهوم گروه و از نظریه گیدنز مفهوم زندگی در جامعه مدرن برداشت شده است. بر این اساس، سن از این رو که با تغییرات در آن و متناسب با آن، فرد عضویت در گروه‌های گوناگون را تجربه می‌کند، از این نظریه گرفته شده است. وضعیت اشتغال نیز باعث عضویت فرد در گروه‌های شغلی شده و از این راه بر هویت اجتماعی تاثیر می‌گذارد. وضعیت تاهل به عضویت در گروه‌های خویشاوندی منجر شده و تاثیر گذار بر هویت اجتماعی می‌شود؛ بنابراین، هر دو متغیر از نظریه تاجفل قابل اخذ هستند. دو متغیر دیگر یعنی عضویت در گروه های ورزشی و شرکت در مجالس مذهبی، نیز مستند به این نظریه می‌باشند.

سه عنصر نظریه گیدنز، یعنی اعتماد بنیادین، ویژگی های فردی و جامعه پذیری (روابط متقابل)، را در مفهوم زندگی در جامعه مدرن، قرار دادیم. بر این اساس مهارت‌های فردی و تحصیلات، دو متغیر مهم از ویژگی‌های فردی هستند که در نظریه گیدنز به عنوان سازندگان هویت فردی در جامعه مدرن قابل نتیجه گیری می‌باشند. متغیر رضایت از زندگی که متاثر از پندارهای مثبت و محبت دیگران است، از بخش اعتماد بنیادین نظریه گیدنز قابل برداشت است. هم‌چنین، به نظر ما یکی از عواملی که در زندگی مدرن تاثیر دارد و خود بر ویژگی های فردی در نظریه گیدنز

تاثیر دارد و نیز از تحصیلات متاثر است، متغیر ساعات مطالعه است که در این پژوهش به عنوان یک متغیر یک فرضیه مورد آزمون قرار گرفته است.

براین اساس فرضیه‌های پژوهش عبارتند از:

- ۱- بین سن و هویت اجتماعی زنان رابطه معنادار وجود دارد.
- ۲- بین تحصیلات و هویت اجتماعی زنان رابطه معنادار وجود دارد.
- ۳- بین ساعات مطالعه و هویت اجتماعی زنان رابطه معنادار وجود دارد.
- ۴- بین داشتن مهارت‌های فردی و هویت اجتماعی زنان رابطه معنادار وجود دارد.
- ۵- بین رضایت از زندگی و هویت اجتماعی زنان رابطه معنادار وجود دارد.
- ۶- بین وضعیت اشتغال و هویت اجتماعی زنان رابطه معنادار وجود دارد.
- ۷- بین شرکت در مجالس مذهبی و هویت اجتماعی زنان رابطه معنادار وجود دارد.
- ۸- بین عضویت در گروه‌های ورزشی و هویت اجتماعی زنان رابطه معنادار وجود دارد.
- ۹- بین وضعیت تاهل و هویت اجتماعی زنان رابطه معنادار وجود دارد.

روش پژوهش

روش پژوهش به صورت کمی و پیمایشی است. «هر یک از انواع مسایل پژوهش اجتماعی، مستلزم روش‌های معینی است. یک مسئله پژوهش، نوعی موضوع یا نگرانی است که بایستی مورد بررسی قرار گیرد. برای مثال، چنان چه مسئله پژوهش شناسایی عوامل تاثیر گذار بر یک موضوع باشد، رویکرد کمی^۱ مناسب تر است» (Creswell, 2003).

در این پژوهش، تمامی افراد از ۱۸ سال تا ۶۵ سال زن شهرستان پاسارگاد جامعه آماری ما می‌باشند. جمعیت آماری ما بر این اساس ۱۱۰۲۳ نفر است. این رقم از آمار سال ۱۳۹۰ استخراج شده است (www.amar.org.ir, 2016).

برای انتخاب حجم نمونه در این پژوهش از جدول تعیین حجم نمونه لین^۲ استفاده کردیم. بر این اساس، با انتخاب مقدار خطای ۰/۰۵ و جمعیت آماری، ۱۱۰۲۳ این رقم به ۳۷۷ نفر می‌رسد (Lin, 1974: 437). شیوه نمونه‌گیری در این پژوهش خوشه‌ای چند مرحله‌ای بوده است. «در این جا پژوهشگر به جای لیستی از افراد مورد نظر، فهرستی از خوشه‌ها را تهیه کرده و سپس از میان این خوشه‌ها نمونه‌گیری می‌کند. پس از انتخاب خوشه‌ها، تمام افراد هر خوشه وارد نمونه می‌شوند. در مواردی که نیاز است در مراحل گوناگونی این کار انجام گیرد؛ خوشه‌ای چند مرحله‌ای^۳ انجام

^۱ -Quantitative

^۲ -Lin

^۳ - Multistage Cluster Sampling

می‌شود، بدین گونه که در آن از میان خوشه‌های بزرگ خوشه‌های کوچک‌تر را انتخاب می‌کنیم و همین روند را ادامه می‌دهیم تا به جمعیت نمونه مورد نظر خود برسیم» (Cozby, 2003: 109). بدین سان طی دو مرحله، در مرحله نخست خوشه‌ها مناطق شهری و در مرحله دوم خوشه‌ها خیابان‌های مناطق در نظر گرفته شدند. در مرحله نخست با استفاده از نقشه، مرکز شهرستان پارساگاد (بخش مرکزی) به چهار بخش تقسیم شده و سپس با استفاده از قرعه دو منطقه شمال و غرب انتخاب شدند. در مرحله بعد نیز دوباره با استفاده از قرعه در هر یک از این دو منطقه، سه خیابان انتخاب شدند.

ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه محقق ساخته است. با استفاده از مفهوم هویت اجتماعی و پیشینه‌های پژوهش‌هایی بیش از ۵۰ گویه برای سنجش هویت اجتماعی در نظر گرفته شدند که پس از ابراز نظر چند تن از پژوهشگران (اعتبار صوری^۱) و یک آزمون مقدماتی (پیش آزمون) با ۳۰ نفر از حجم نمونه، در نهایت، ۴۲ گویه برای سنجش هویت اجتماعی در چارچوب طیف لیکرت در نظر گرفته شد (جدول ۴). سنجش متغیر رضایت اجتماعی نیز با استفاده از ۵ گویه انجام گرفته است (جدول ۱). سطح سنجش متغیرهای مستقل سن، تحصیلات و ساعات مطالعه، نسبی - فاصله‌ای، داشتن مهارت‌های فردی و رضایت از زندگی با استفاده از طیف لیکرت فاصله‌ای، اشتغال اسمی، شرکت در مجالس مذهبی و عضویت در گروه‌های ورزشی رتبه‌ای و متغیر مستقل وضعیت تاهل اسمی و بالاخره سطح سنجش متغیر وابسته با استفاده از طیف لیکرت فاصله‌ای اندازه‌گیری شده است.

اعتبار^۲ این پژوهش صوری است. «منظور از اعتبار صوری، شناسایی اعتبار شاخص‌ها یا معرف‌های پژوهش است از راه مراجعه به داوران. وفاق آنان در مورد بررسی شاخص‌ها، دلیلی بر اعتبار آنان است. عدم اتفاق نظر در مورد هر شاخص به معنای عدم اعتبار صوری آنست» (Sarokhany, 2001: 139). روایی^۳ این پژوهش با استفاده از ضریب آلفای کربناخ^۴ است. این ضریب برای متغیر وابسته ۰/۸۵ بوده است.

مقیاس لیکرت، یک مقیاس تجمعی متشکل از یک رشته گویه است. پاسخگویان موافقت یا مخالفت خود را با هر گویه بر روی مقیاس فشرده مشخص می‌کنند. نمره مقیاس شامل اندازه شدت نگرش ابراز شده در تمام گویه هاست (Miller, 2001: 208) در این مقیاس نه به تعداد زیاد از

1 -Face Validity

2 -Validity

3 - Reliability

4 - Cronbach.

گویه‌ها نیاز است و نه به قضاوت داوران و با این حال، نتایج حاصله از دقت و اعتبار بیش‌تر و قابل توجه‌تری برخوردار است (Rafie Pur, 2009: 261).

یافته‌های پژوهش

الف) یافته‌های توصیفی

بالاترین سن پاسخگویان ۶۰ سال و پایین‌ترین آن‌ها ۱۸ سال بوده است. بیش‌ترین سنی که تکرار بیش‌تری در میان پاسخگویان داشته است، ۳۰ سال بوده است. ۷۴/۸ درصد پاسخگویان متأهل، ۲۳/۶ درصد مجرد و ۰/۵ درصد آن‌ها مطلقه و بیوه بوده‌اند. ۴۳/۹ درصد پاسخگویان خانه‌دار، ۱۹/۲ درصد محصل، ۱۴/۴ درصد شاغل تمام وقت، ۱۰/۷ درصد شاغل نیمه وقت و ۸/۱ درصد بی کار بوده‌اند. در مورد تحصیلات افراد، بیش‌ترین فراوانی در میان پاسخگویان طبقه دیپلم با ۱۱۰ نفر یعنی ۲۹/۳ درصد پاسخگویان و تحصیلات کارشناسی با ۱۰۹ نفر یعنی ۲۸/۹ درصد پاسخگویان بوده است. در میان پاسخگویان ۲ نفر بی سواد و ۹ نفر دارای تحصیلات ابتدایی هستند. در مورد مهارت‌های فردی که شامل خیاطی و بافندگی، رانندگی، آرایشگری، آشپزی و مهارت‌های هنری بوده است، باید گفت که بیش‌ترین مهارت پاسخگویان مربوط به مهارت آشپزی و سپس مهارت‌های هنری است. کم‌ترین مهارتی که پاسخگویان از آن برخوردار بوده‌اند، مهارت آرایشگری بوده است.

جدول ۱- توزیع فراوانی درصد پاسخگویان بر حسب رضایت از زندگی.

جمع کل	کاملاً موافق	مواظف	بی نظر	مخالف	کاملاً مخالف	
۹۸/۴	۵/۳	۵۵/۷	۵/۸	۲۶/۳	۵/۳	از وضعیت مالی ام نسبتاً رضایت دارم
۹۹/۹	۵/۳	۲۰/۴	۱۷/۵	۴۲/۴	۱۴/۳	من رضایت چندانی از اقوام و فامیل ام ندارم
۹۹/۴	۳۷/۱	۴۴/۸	۵/۸	۸	۳/۷	از وضعیت فعلی خانوادگی ام رضایت دارم
۹۹/۵	۳/۷	۱۳/۸	۱۷	۵۲/۳	۱۲/۷	من رضایت کاملی از دوستانم ندارم
۱۰۰	۸	۲۲/۷	۸/۵	۴۲/۲	۱۸/۶	در کل از وضعیت فعلی زندگی ام رضایت کاملی هنوز ندارم

جدول ۲- توزیع فراوانی درصد پاسخگویان بر حسب داشتن مهارت‌های فردی.

اصلاً و خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	جمع کل	
۲۵/۳	۲۹/۳	۲۹/۳	۷/۵	۵/۹	۹۷/۳	خیاطی و بافندگی
۳۸/۵	۱۹/۱	۱۶/۴	۱۶/۴	۸	۹۸/۴	رانندگی
۳۵/۳	۲۶	۲۲/۸	۸/۵	۴/۲	۹۶/۸	آرایشگری
۵	۸/۵	۱۹/۱	۳۱/۳	۳۵/۵	۹۹/۴	آشپزی
۱۵/۶	۲۲/۳	۳۹/۸	۱۰/۶	۱۰/۶	۹۸/۹	مهارت‌های هنری

جدول ۳- آماره های توصیفی مربوط به متغیر وابسته (هویت اجتماعی).

نام متغیر	میانگین	میانه	نما (مد)	انحراف استاندارد	واریانس	کمینه	بیشینه	کشیدگی	چولگی	ضریب تغییرات
هویت اجتماعی	۱۵۹/۳	۱۶۱	۱۵۹	۱۵/۸	۲۵۰/۷	۱۱۸	۱۸۸	-۰/۳	-۰/۳	۰/۰۱

میانگین فرضی ما در پاسخ به ۴۲ گویه مربوط به هویت اجتماعی، ۱۲۶ است. در مقایسه میانگین بدست آمده که در این جا ۱۵۹/۳ می‌باشد با میانگین فرضی، با توجه به این که در کد گذاری طیف، نمره ۱ به کاملاً مخالف تعلق گرفته است و نمره ۵ به کاملاً موافق تعلق گرفته باید گفت که میانگین واقعی ما از میانگین فرضی بالاتر است؛ ۳۳ واحد میانگین واقعی ما بیش تر از میانگین فرضی است. بنابراین می‌توان گفت که هویت اجتماعی پاسخگویان در این پژوهش زیاد است.

جدول ۴- توزیع فراوانی درصد پاسخگویان بر حسب هویت اجتماعی.

کاملاً مخالف	مخالف	بی نظر	موافق	کاملاً موافق	جمع کل	
۱/۱	۲/۱	۲/۷	۴۹/۹	۴۳/۸	۹۹/۶	به نظر من مدیریت خانواده باید بین زن و مرد تقسیم شود
۱/۶	۴/۸	۵/۸	۴۸/۵	۳۸/۷	۹۹/۴	حقوق اجتماعی و قانونی زنان باید با مردان برابر باشد
۴۳/۵	۳۰/۵	۷/۴	۹	۸	۹۸/۴	از زن بودن خود ناراحت هستم و دوست داشتم مرد بودم
۵/۸	۴/۲	۱۴/۹	۳۷/۷	۳۴/۷	۹۷/۳	یک زن می‌تواند با اعتماد به نفس بر محدودیت‌های ناشی از جنسیت خود پیروز شود
۲/۷	۳/۲	۳/۷	۳۲/۹	۵۶/۵	۹۹	دختران باید برای انتخاب همسرشان آزادی داشته باشند و نباید اجباری ازدواج کنند
۲۷/۶	۲۹/۴	۱۴/۳	۱۸	۹	۹۸/۳	مشاغلی مانند معماری، مهندسی و پزشکی به وسیله مردان بهتر از زنان انجام می‌گیرد
۶/۴	۶/۹	۶/۴	۳۵/۳	۴۲/۵	۹۷/۵	حق طلاق و جدایی باید برای زنان نیز وجود داشته باشد
۱/۶	۲/۷	۸	۳۴/۵	۵۲/۸	۹۹/۶	من به پوشش ام اهمیت زیادی می‌دهم
۱۸/۶	۳۳/۲	۱۸	۲۰/۲	۹/۵	۹۹/۵	بهتر است در تصمیم‌گیری‌های سیاسی، فقط مردان تصمیم‌گیری کنند
۷/۴	۱۳/۸	۱۴/۹	۴۱/۶	۱۹/۶	۹۷/۳	به عنوان یک زن از خطراتی که ممکن است در حال و یا آینده مرا تهدید کند، نمی‌ترسم
۲/۱	۳/۲	۹	۴۱/۱	۴۳	۹۸/۴	اگر از دستم برآید و تشخیص دهم، خودم مستقلاً به دیگران کمک می‌کنم
۲۲/۳	۲۳/۳	۹	۲۸/۹	۱۵/۴	۹۸/۹	در کل مردان توانایی‌های بیشتری نسبت به زنان دارند
۳/۲	۴/۲	۳/۷	۳۴/۵	۵۲/۳	۹۷/۹	من برای خودم ارزش زیادی قایل هستم و خودم را دست کم نمی‌گیرم
۴/۲	۴/۵	۵/۳	۵/۴	۳۴	۹۸/۴	اگر کسی انتقاد درستی از من کند، ناراحت نمی‌شوم و سعی می‌کنم خودم را اصلاح کنم

۹۸/۹	۳/۷	۱۸	۴/۸	۳۰/۲	۴۲/۲	وظیفه اصلی زن فقط نگهداری از فرزندان و کار در خانه است
۹۸/۹	۳۰/۲	۴۶/۴	۱۱/۷	۷/۴	۳/۲	قدرت مواجه شدن با موقعیت های واقعی زندگی را دارم و از مشکلات فرار نمی کنم
۹۹/۴	۴۱/۶	۴۴	۶/۹	۴/۲	۲/۷	من به افرادی که نیت خوبی دارند و صادق هستند، اعتماد می کنم
۹۷/۳	۲/۷	۱۹/۱	۵/۸	۵۳/۳	۱۶/۴	در بیشتر کارهایی که انجام می دهیم، به دیگران وابسته هستیم
۹۷/۹	۳۷/۷	۴۹/۶	۳/۷	۶/۴	۰/۵	من آدم منزوی نیستم و در خانواده و خویشان بخوبی رابطه برقرار می کنم
۹۷/۴	۱۹/۱	۴۶/۲	۲۲/۳	۷/۷	۲/۱	رابطه داشتن با من، برای دوستان و آشناهایم اهمیت دارد
۹۷/۴	۹	۴۲/۲	۱۲/۲	۲۵/۵	۸/۵	گاهی اوقات در زندگی احساس خلا و کمبود می کنم
۹۷/۵	۵۳/۱	۳۸/۵	۳/۷	۱/۱	۱/۱	در روابطم به دیگران احترام می گذارم
۹۷/۸	۳۴/۴	۴۸	۹	۶/۹	۰/۵	خودم می توانم از عهده اکثر کارهایم برآیم، زیرا به خودم اعتماد دارم
۹۶/۹	۸	۲۲/۸	۱۵/۴	۴۰/۱	۱۰/۶	این روزها آرامش من در زندگی خیلی کم است
۹۶/۸	۵۶/۵	۲۵/۵	۹/۵	۳/۷	۱/۶	من با دیدن پرچم ایران در مجامع بین المللی احساس غرور و سربلندی می کنم
۹۷/۹	۵۷	۲۹/۷	۸	۲/۱	۱/۱	شنیدن سرود «ای ایران ای مرز پر گهر» در من احساس شور و شغف به وجود می آورد
۹۷/۹	۵/۸	۸	۹	۲۲/۸	۵۲/۳	اگر از دستم بر بیاید حاضر نیستم یک لحظه در ایران بمانم
۹۷/۸	۳۳/۴	۴۷/۷	۱۱/۹	۳/۲	۱/۶	آگاهی از تاریخ ایران برایم مهم است
۹۷/۳	۵۰/۹	۳۳/۲	۵/۸	۴/۲	۳/۲	ایران یکی از غنی ترین فرهنگ های دنیا را داشته است
۹۶/۳	۶/۴	۱۳/۸	۱۰/۱	۲۴/۴	۴۱/۶	اگر امکان داشت کشور دیگری برای زندگی انتخاب می کردم
۹۷/۸	۱۸	۴۲/۷	۲۰/۷	۱۲/۷	۳/۷	حس شدید و قوی ای از تعلق به قومیت در من وجود دارد

۹۷/۹	۱۸/۶	۳۴/۲	۱۹/۱	۲۳/۳	۲/۷	دوست دارم با کسانی رفت و آمد کنم که هم قوم من هستند
۱۰۰	۱۵/۴	۲۰/۷	۲۳/۳	۲۷/۹	۱۲/۷	اگر فرزندی داشتم، ترجیح می‌دادم با غیر از قوم خودم ازدواج کند
۹۸/۹	۹/۵	۲۶/۸	۱۵/۴	۳۷/۷	۹/۵	اگر کسی با هم قوم خودش ازدواج کند، کمتر دچار مشکل می‌شود
۹۷/۸	۴/۲	۲۶	۲۱/۲	۳۵/۳	۱۱/۱	در انتخابات، یکی از مهم ترین ملاک هایم برای انتخاب کردن فردی، هم قوم بودن با وی است
۹۸/۹	۳/۷	۱۹/۶	۲۵/۵	۳۹	۱۱/۱	در روابط اجتماعی هیچ علاقه ای به معرفی کردن قومیت خودم ندارم
۱۰۰	۴۸/۳	۳۷/۳	۸/۵	۴/۸	۱/۱	در هر شرایطی سعی می‌کنم نماز را بخوانم
۹۹/۹	۷۷/۲	۱۶/۴	۴/۲	۰	۲/۱	به نظرم خدا همیشه ناظر بر اعمال ماست
۹۹/۶	۶/۴	۱۱/۷	۳۳	۲	۴۳	اعتقاد زیادی برای رفتن به اماکن مذهبی ندارم
۹۹/۵	۴۴	۳۹/۸	۷/۲	۵/۳	۳/۲	اگر مشکل پزشکی و غیره نداشته باشم، سعی می‌کنم روزه های ماه رمضان را بگیرم
۹۸/۴	۶۶	۲۳/۹	۵/۳	۲/۱	۱/۱	قطعاً آخرتی برای حسابرسی همگان وجود دارد.
۹۸/۹	۲/۱	۶/۶	۱۰/۱	۳۰/۸	۴۹/۳	امروزه دیگر اعتقادی به نذر دادن و قربانی کردن ندارم.

(ب) یافته‌های استنباطی (آزمون فرضیه‌ها)

(۱) تحلیل دو متغیره داده‌ها

جدول ۵- آزمون رابطه بین سن زنان، تحصیلات، ساعات مطالعه، داشتن مهارت و رضایت از

زندگی با هویت اجتماعی (فرضیه‌های نخست تا پنجم).

شماره فرضیه	R	R ²	R	B	ضریب beta	F	T	سطح معناداری
فرضیه اول (سن)	۰/۱۵	۰/۰۲۳	۰/۰۱۹	۰/۰۸	۰/۱۵	۶/۹۹	۲/۶۴	۰/۰۰۹
فرضیه دوم (تحصیلات)	۰/۱۲	۰/۰۱۵	۰/۰۱۱	۰/۴۶	۰/۱۲	۳/۸۱	۱/۹۴	
فرضیه سوم (ساعات مطالعه)	۰/۳	۰/۱۲	۰/۰۹	۰/۶	۰/۳	۳۰/۸	۴/۱	۰/۰۰۰
فرضیه چهارم (داشتن مهارت)	۰/۱۵	۰/۰۲۴	۰/۰۲۱	۰/۷۲	۰/۱۵	۷/۲	۲/۶	۰/۰۰۸
فرضیه پنجم (رضایت زندگی)	۰/۴۵	۰/۲۰۶	۰/۲۰۳	۱/۹	۰/۴۵	۷۸/۳۵	۸/۸۵	۰/۰۰۰

با توجه به سطح سنجش متغیرهای مستقل و متغیر وابسته از آزمون رگرسیون ساده برای سنجش فرضیه‌های نخست تا پنجم استفاده شده است. نتایج حاصل که در جدول ۵ نشان داده شده است، بیانگر ارتباط معناداری متغیرهای مستقل هر پنج فرضیه (سن زنان، تحصیلات فرد، ساعات مطالعه، داشتن مهارت و رضایت از زندگی) با هویت اجتماعی بوده است. با توجه به مقدار R می‌توان گفت که ارتباط متغیر رضایت از زندگی با هویت اجتماعی بیش‌تر از چهار متغیر دیگر است این مقدار به لحاظ عملی، رابطه بسیار قوی می‌باشد. رابطه متغیر ساعات مطالعه نیز با هویت اجتماعی رابطه قوی بوده است. با این وجود، دو رابطه متغیرهای داشتن مهارت و سن زنان همبستگی متوسط با هویت اجتماعی داشته‌اند و متغیر تحصیلات نیز با وجود همبستگی تقریباً ضعیف ارتباط معناداری با هویت اجتماعی زنان داشته است

برای رابطه متغیرهای مستقل هر پنج فرضیه با هویت اجتماعی زنان با توجه به ضریب beta که در هر یک از آزمون‌ها مثبت بوده است، این امر نشان می‌دهد به ازای افزایش سن، افزایش تحصیلات، افزایش ساعات مطالعه، افزایش داشتن مهارت و افزایش رضایت از زندگی، متغیر وابسته (هویت اجتماعی زنان) نیز افزایش می‌یابد. بدیهی است که با کاهش آن‌ها نیز هویت اجتماعی کاهش می‌یابد.

آماره R^2 ، مقدار تبیین متغیر وابسته به وسیله هر یک از متغیرهای مستقل در بین نمونه آماری است. بر این اساس، سن زنان $0/23$ ، تحصیلات $0/15$ ، ساعات مطالعه $0/12$ ، داشتن مهارت $0/24$ و رضایت از زندگی $0/206$ درصد از واریانس هویت اجتماعی را در میان پاسخگویان تبیین کرده‌اند.

مقدار B نشان می‌دهد که به ازای هر واحد افزایش متغیرهای سن زنان، تحصیلات، ساعات مطالعه، داشتن مهارت و رضایت از زندگی، متغیر هویت اجتماعی به ترتیب $0/08$ ، $0/46$ ، $0/6$ ، $0/72$ ، $1/9$ ، واحد افزایش می‌یابد.

برای آزمون فرضیه‌های ۶، ۷ و ۸ یعنی ارتباط بین وضعیت اشتغال، شرکت در مجالس مذهبی و عضویت در گروه‌های ورزشی با هویت اجتماعی زنان با توجه به سطح سنجش اسمی چند مقوله‌ای (وضعیت اشتغال) و رتبه‌ای (شرکت در مجالس مذهبی و عضویت در گروه‌های ورزشی) با هویت اجتماعی زنان از تحلیل واریانس یک سوپه استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۶ مشاهده می‌شود. با توجه به سطح معناداری مشاهده شده برای هر یک از آزمون فرضیه‌ها، مشاهده می‌شود که وضعیت اشتغال و شرکت در مجالس مذهبی با هویت اجتماعی زنان ارتباط معناداری دارد، اما عضویت در گروه‌های ورزشی با هویت اجتماعی زنان ارتباط معناداری ندارد (جدول ۶).

جدول ۷، آزمون تفاوت میانگین هویت اجتماعی زنان بر حسب وضعیت تاهل است. با توجه به این که وضعیت تاهل در این پرسش‌نامه در یک سوال به صورت اسمی سه مقوله‌ای سنجیده شده بود: مجرد، متاهل و مطلقه و بیوه و در عمل فراوانی طبقه آخر آن بسیار ناچیز بود، در عمل طبقه مطلقه و بیوه با طبقه مجرد ادغام شد و در نهایت، این متغیر به صورت اسمی دو مقوله‌ای درآمد با توجه به سطح سنجش متغیر وابسته، یعنی هویت اجتماعی زنان از آزمون t دو گروه مستقل استفاده شد. همان گونه که در جدول مشاهده می‌شود، سطح معناداری این آزمون رابطه $0/01$ بدست آمده و این مقدار کمتر از $0/05$ است، بنابراین این رابطه معنادار است. با توجه به میانگین‌های بدست آمده و مقایسه این دو میانگین، می‌توان چنین استنباط کرد که افراد متاهل دارای میانگین هویتی بالاتری نسبت به افراد مجرد، مطلقه و بیوه هستند.

جدول ۶- تحلیل واریانس هویت اجتماعی زنان با وضعیت اشتغال زنان، شرکت در مجالس مذهبی و عضویت در گروه های ورزشی (فرضیه های ۶، ۷ و ۸).

وضعیت اشتغال	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار F	سطح معناداری
محصل	۷۳	۱۵۵/۳۵	۱۷/۵۴	۴	۴/۲۷	۰/۰۰۲
خانه دار	۱۶۶	۱۶۳/۴۲	۱۳/۶۱			
بی کار	۳۱	۱۵۷/۵۴	۱۷/۰۵			
شاغل تمام وقت	۵۵	۱۶۰/۹۱	۱۵/۳۶			
شاغل نیمه وقت	۴۱	۱۶۶/۸۴	۱۶/۵۷			
شرکت در مجالس مذهبی	فراوانی	میانگین	انحراف معیار			
اصلاً شرکت نمی کنم	۲۰	۱۴۶	۱۹/۸	۵	۶/۶۸	۰/۰۰۰
خیلی کم	۳۷	۱۵۳/۱۳	۱۹/۹۴			
کم	۳۶	۱۶۱/۴۱	۱۵/۵۹			
متوسط	۱۷۰	۱۶۲	۱۵/۷۸			
زیاد	۸۸	۱۶۳/۹۱	۱۰/۸۵			
خیلی زیاد	۲۲	۱۶۱/۷	۱۲/۲۸			
عضویت گروه های ورزشی	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار F	سطح معناداری
اصلاً عضو نیستم	۱۷۰	۱۶۰/۸۵	۱۴/۱۲	۵	۰/۷۸	۰/۵۶
خیلی کم	۶۴	۱۶۲/۴۸	۱۷/۷			
کم	۵۲	۱۶۲/۸۸	۱۷/۸۳			
متوسط	۶۱	۱۵۷/۵۸	۱۶/۸۶			
زیاد	۱۸	۱۶۳/۶۶	۱۹/۳			
خیلی زیاد	۱۰	۱۶۳	۱۶/۹۵			

جدول ۷- آزمون تفاوت میانگین هویت اجتماعی زنان بر حسب وضعیت تاهل.

وضعیت تاهل	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	df	مقدار T	سطح معناداری
مجرد- مطلقه و بیوه	۹۱	۱۵۵/۶۶	۱۷/۷۴	۳۷۳	-۳/۳	۰/۰۰۱
متاهل	۲۸۲	۱۶۲/۵۸	۱۵/۰۷			

۲) تحلیل چند متغیره

تحلیل جامع تر یافته‌ها نیازمند تحلیلی فراتر از دو متغیره می‌باشد زیرا در عمل تاثیرات متغیرها به صورت هم‌زمان و با یکدیگر می‌باشند. برای این منظور از آزمون رگرسیون گام به گام استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۸ آمده است. از ۹ متغیر مستقل، ۴ متغیر به ترتیب وارد معادله شدند. در مرحله نخست متغیر رضایت از زندگی وارد شده است که خود به تنهایی ۰/۱۶ از واریانس هویت اجتماعی را تبیین کرده است. متغیر بعدی ساعات مطالعه است که تاثیر آن به تنهایی ۰/۱ بوده است. متغیر سوم که وارد معادله شده است، شرکت در مجالس مذهبی است که ۰/۰۵ به مقدار تبیین اضافه کرده است و آن را به ۰/۳۱ رسانده است. در نهایت، در مرحله آخر داشتن مهارت ۰/۰۲ به مقدار تبیین اضافه کرده است. در مجموع، این ۴ متغیر ۰/۳۳ از واریانس کل متغیر هویت اجتماعی را تبیین کرده اند.

جدول ۸- عناصر متغیرهای مستقل درون معادله برای پیش بینی هویت اجتماعی.

مراحل	متغیر	B	beta	t	Sig	R ²
۱	رضایت از زندگی	۱/۴۶	۰/۳۵	۶/۲	۰/۰۰۰	۰/۱۴
۲	ساعات مطالعه	۹/۳۲	۰/۲۹	۵/۲	۰/۰۰۰	۰/۲۵
۳	شرکت در مجالس مذهبی	۶/۳۵	۰/۱۸	۳/۳	۰/۰۰۱	۰/۳۱
۴	داشتن مهارت‌های فردی	۲/۰۱	۰/۲۲	۳/۸	۰/۰۰۰	۰/۳۳

جدول ۹- عناصر متغیرهای مستقل درون معادله برای پیش بینی هویت اجتماعی.

اثر کل	اثر غیر مستقیم	اثر مستقیم	
۰/۱۵۰۲۸	۰/۰۰۰۲۸	۰/۱۵	سن زنان
۰/۱۹۸۵	۰/۰۷۸۵	۰/۱۲	تحصیلات
۰/۴۳۷	۰/۱۱۷	۰/۳۲	ساعات مطالعه
۰/۲۸۳۹	۰/۱۰۳	۰/۱۵	داشتن مهارت‌های فردی
۰/۴۵	-	۰/۴۵	رضایت از زندگی
۰/۲۸۳۹	۰/۱۱۳۹	۰/۱۷	وضعیت اشتغال
۰/۲۶۵	۰/۰۴۵	۰/۲۲	شرکت در مجالس مذهبی
۰/۰۳۰۴	۰/۰۳۰۴	-	عضویت در گروه های ورزشی
۰/۱۱۵۲	۰/۰۰۵۲	۰/۱۱	وضعیت تاهل

نتیجه گیری و پیشنهادها

در این پژوهش با استفاده از نظریه های تاجفل و گیدنز ۹ فرضیه مطرح شد و ارتباط متغیرهای ۱-سن، ۲-تحصیلات، ۳- ساعات مطالعه، ۴- داشتن مهارت‌های فردی، ۵- رضایت از زندگی، ۶- وضعیت اشتغال، ۷- شرکت در مجالس مذهبی، ۸- عضویت در گروه‌های ورزشی و ۹ وضعیت تاهل، با هویت اجتماعی زنان مورد آزمون قرار گرفت. نتایج بدست آمده از تحلیل دو متغیره داده ها با استفاده از آمار پارامتریک و آزمون های T. Test تحلیل واریانس یک سویه و رگرسیون، نشان داد که ارتباط تمامی متغیرها به جز متغیر عضویت در گروه های ورزشی با متغیر هویت اجتماعی زنان معنا دار است. رابطه هر یک از متغیرهای سن، تحصیلات، ساعات مطالعه، داشتن مهارت‌های فردی و رضایت از زندگی با هویت اجتماعی مثبت یا مستقیم بوده است. به عبارت هر چه بر مقدار ۵ متغیر فوق افزوده شود، هویت اجتماعی زنان افزایش می یابد و هر چه از مقدار آن ها کاسته شود، هویت اجتماعی زنان کاهش می یابد.

نتایج حاصل از تحلیل چند متغیره داده ها که با استفاده از رگرسیون گام به گام می باشد نشان می دهد که وقتی اثرهای تمامی متغیرها را با هم در نظر بگیریم، ۴ متغیر از ۹ متغیر که به ترتیب عبارتند از رضایت از زندگی، ساعات مطالعه، شرکت در مجالس مذهبی و داشتن مهارت‌های فردی، در مراحل یک تا چهار وارد معادله رگرسیونی شدند. این چهار متغیر در مجموع توانستند ۳۳ درصد

از واریانس متغیر وابسته یعنی هویت اجتماعی زنان را تبیین کنند. نخستین یا به بیان دیگر، تاثیرگذارترین متغیر بر هویت اجتماعی زنان، رضایت از زندگی است که به تنهایی ۱۴ درصد از واریانس متغیر وابسته را تبیین کرده است. با توجه به این پژوهش باید گفت که یافته‌های نظری در تایید نظریه تاجفل و گیدنز در مورد هویت اجتماعی است. با توجه به این پژوهش و فرضیه‌های آن موارد زیر به عنوان پیشنهاد ارایه می‌شود.

۱- بالا بردن امکانات زندگی شهری از سوی مسئولان برای زنان؛ به عنوان نمونه ساخت و تاسیس امکانات ورزشی مانند استخر، باشگاه ورزشی و مکان‌های تفریحی خانوادگی تا از این راه مقدار رضایت از زندگی زنان افزایش یابد.

۲- راه اندازی آموزشگاه‌های مهارتی برای زنان؛ مانند آموزشگاه خیاطی و بافندگی، مهارت‌های هنری، آرایشگری، رانندگی و حتی آشپزی در فرهنگ سراها از سوی اماکن دولتی و عمومی. هر چند در شهرهای بزرگ این آموزشگاهها به بخش خصوصی واگذار شده است، ولی به نظر می‌رسد با توجه به امکانات کنونی شهرستان پاسارگاد بخش دولتی و بویژه شهرداری و نهادهای عمومی باید در این راستا اقدام‌هایی انجام دهند.

۳- افتتاح کتابخانه و اختصاص دادن وقت و یا جایگاهی در کتابخانه‌های عمومی برای مطالعه زنان.

۴- با توجه به نتایج بدست آمده از وضعیت تاهل و ارتباط آن با هویت اجتماعی، به اهمیت ازدواج دختران و ضرورت تسهیل آن اشاره می‌شود.

۵- با توجه به این که متغیر رضایت از زندگی، مهم‌ترین متغیر این پژوهش است، پیشنهاد می‌شود در مورد رضایت از زندگی زنان و دختران پژوهش جامعی انجام گیرد.

References

- Abdolahy, M. (2012). Women and civil institutions, Problems, barriers and strategies of women's civil participation in Iran, Journal of Sociology of Iran, Fourth period, N4, Winter, pp 63-69. (Persian)
- Abdolahy, M. (2006). Sociology of Identity Crisis, Research Letter, second year, N302. Pp 125-163. (Persian)
- Abdolahy, M. & Ghaderzadeh, O. (2003). Ethnic distance and the factors affecting it, Allameh Tabatabay University of Social Sciences, N 24, Winter and summer (Persian)
- Cozby, P. C. (2003). Methods In Behavioral Research, New York: McGraw-Hill.
- Creswell, John W (2003). Research Design, Qualitative, Quantitative and Mixed Methods Approaches, Second Edition, London: Sage Publications.
- Dehghany, S. (2012). Factors Affecting Women's Social Identity, Women of Khoramabad city of Gheshlagh district, Master's thesis of Sociology researcher, Safashahr: Payam Noor university (Persian)

- Doran, B. & Mohseny, M. (2004). Identity of Approaches and Theories, Theoretical Foundations of identity and identity crisis, Do your best: A. Alikhany, Research Institute of Humanities and Social Sciences of the University of Jihad and Office of Political Studies and Research of the Ministry of the Interior. (Persian)
- Eiman, M. T. & Keizeghan, T. (2003). Factors Affecting Women's Social Identity, A Case Study of Women in Shiraz, Quarterly journal of human sciences, Alzahra University, 12th and 13th year, N44, 45, Winter, pp 79-106 (Persian)
- Giddens, A. (1991). Modernity and self-identity. Self and society in the late modern age. Polity Press, ISBN 9780745609324
- Golmohamady, A. (2004). Globalization, Culture, Identity, Tehran: ney. (Persian)
- Lin, N. (1974). Foundation of Social Research, New York: MC Graw Hill
- Madany, U. (2008). Investigating socioeconomic factors related to the tendency of husbands to violence against women in the family, Master's Degree in Sociology, Shiraz: University of Shiraz (Persian)
- Miller, D. (2001). Social Survey and Guidance, Translation by Hooshang Naibi, Tehran: ney. (Persian)
- National Youth Organization (2005). Identity, Tehran: Office of Studies and Research of the National Youth Organization. (Persian)
- Purjabaly, R. (2000). Investigating the Factors Affecting the Formation of the Socio-Cultural Identity of Adolescents, Studied Urmia City, Master's Degree in Sociology, Shiraz: University of Shiraz (Persian)
- Rafie Pur, F. (2009). Contemplates and Ideas, An Introduction to Community Recognition Methods Social research, Tehran: Public Joint Stock Company (Persian)
- Saiedy, R. (2008). social life, Tehran: Amir Kabir. (Persian)
- Sarokhany, B. (2001). Methods of research in social sciences, Volume Two: Insights and Techniques, Tehran: Institute of Humanities and Cultural Studies. (Persian)
- Tajfel, H. & John, T. (1979). An Integrative Theory of Intergroup Conflict, The Social Psychology of Intergroup Relations, Monterey, CA: Brooks/Cole. Pp 33-44
- Turner, Janathan, H. (2003). The Structure of Sociological Theory, California: Thomson, Wadsworth
- www.amar.org.ir (2016).